

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Štev. 185.

V Ljubljani, v sredo, 12. avgusta 1903.

Letnik XXXI.

Delavska organizacija.

Elberfeld.

L. Krščanska delavska organizacija na Nemškem se razvija v dveh panogah: V strogo strokovnih društvih in v versko-izobraževalnih delavskih društvih.

Katoliška delavska društva so ustanovljena na strogo verski podlagi. V industrijskih krajih so postala tako nujna potrebna, da skoro ni župnije brez takih društev. V večjih župnijah jih je celo po več. Povsod stoji društvu na čelu duhovnik, večinoma kapelan, kateri skrbi za predavanja, za temeljit apologetičen pouk, vaje v govorništvu, proučevanje socialnega, zlasti delavskega vprašanja itd. K tem društvom, ki niso izrecno strokovnega značaja, in ki bi jih primerjal avstrijskim katoliškim političnim društvom, pristopajo čisto tudi člani iz drugih stanov, ki se morejo imenovati „delavski“ le v širšem pomenu besede. Saj glavni namen je tu pouk in socialna vzgoja na krščanskem temelju.

Ta društva imajo povsod škofijske zveze, katere so zopet sklenjene med seboj. Generalni predsednik vseh zvez je dr. August Pieper, ki je hkrati generalni tajnik „Ljudskega društva“ in se bavi edino le z organizacijo. Škofje podpirajo z vsemi močmi ta društva. Leta 1900. so izdali vsi pruski škofje pastirski list o delavskih društvih, v katerem pravijo: „Predavanja se naj bavijo s socialno politiko in naj poučujejo člane o načelih, katerih se moramo teoretično in praktično držati pri presojanju socialno-političnih dnevnih vprašanj; posebno se naj goji pouk v socialnem postavodajalstvu.“ Dalje pravijo: „Delavska društva naj s koristnimi dobrodelnimi napravami svojim članom dajejo gmotnih koristi.“

Ta društva delujejo z največjim uspehom. Njihovi člani so večinoma apologetično dobro podkovani. Bil sem navzoč pri društvenem shodu, ki je imel na dnevnem redu poročilo: „Kaj nas uče zadnje državnozbornske volitve?“ Poročevalec je bil urednik lista »Westdeutsche Arbeiterztg.«,

kateri je v »Ljudskem društvu« zastopnik tovarniškega delavstva, zapisnikar je bil mlad učitelj. Čudil sem se, s koliko razumnostjo so preprosti delavci, ki so se oglašali k besedi, sodili o uspehih in neuspehih, ki so jih dosegli. Okraj za okrajem so premotili in povsod popolnoma prostodušno povedali, kaj manjka. Ne v enem slučaju se je slišala beseda: Dobra stvar bi bila tu lahko zmagala, ako bi se bil gospod pastor bolje potrudil. Učitelj je naglašal o okrajih ob Ruhri, kjer se naseljuje posebno mnogo slovanskega delavstva: »Tri priseljenci prepadajo v socialno demokracijo zlasti zaradi tega, ker nimajo verske pomoči. Mi bomo morali zanje organizirati »kolodvorske misijone«, kakor so vpeljeni že za ženske posle. Zaupniki katoliškega delavstva morajo pridobiti te ljudi takoj, ko izstopijo iz železniceškega voza, jih morajo pripeljati k domačemu duhovniku, da se zanje kako preskrbi v versko-nravnem oziru. Potem še le jih bomo mogli pridobiti za svojo organizacijo. Kjer je mogoče, se jim naj preskrbi dušno pastirstvo v njih jeziku.« Bil je trd Nemec, »e Plattdeutscher«, ki je to predlagal. Čast takemu učitelju!

Znanje, ki si ga pridobijo delavci v teh društvih, naj uporabljajo praktično v svojih strokovnih zvezah. V teh so seveda edino le delavci posameznih strok.

Tu se pa kaže težava zaradi socialne demokracije. Vsak odkrit prijatelj delavstva mora želeti, da nastopa delavstvo, organizirano po strokah, popolnoma edino za svoje koristi. Brez razlike političnega mišljenja naj se tu dela edino le za stanovske koristi.

A pokazalo se je, da krščanski in socialnodemokratski delavci čisto nasprotno pojmujejo strokovno organizacijo večkrat v prav bistvenih stvareh. Socialni demokratje delajo le na poostrenje stanovskega boja, ki naj privede do revolucije. Krščanski delavci pa izkušajo izboljšati svoj položaj toliko, da bi silovitega prevrata ne bilo treba. Zaradi tega delujejo tudi drugače. Krščanski delavci izkušajo izvesti korak za korakom socialno reformo po zakonitem potu, socialni demokratje pa hočejo prepričati take reforme, ki bi delavstvo zadovoljile, in fanatizirajo le za

veliki »kladderadatsch«, katerega jim proročujejo njihovi voditelji.

V politiki drži zato krščansko delavstvo s centrom, katerega socialno-politične pridobitve v državnem zboru so že zdaj silno izboljšale delavsko stanje. Socialna demokracija pa centrum pobija, ker njegova politika hoče prepričati državni polom, po katerem hrepeni.

Poleg tega je neznosen terorizem rdečih sodrugov. Sicer pravijo, da jim je vera privatna stvar, a vendar krščanske sodruge nečuveno zasramujejo, jih izpodrivajo iz služb in hočejo strokovne zveze popolnoma prikleniti na socialnodemokratsko stranko.

Zaradi tega se čutijo krščanski delavci prisiljeni, da ustanavljajo krščanske strokovne zveze, v katerih delujejo skupaj katoliški in protestantovski člani. Razločujoči moment je tu krščansko in materialistično svetovno naziranje.

Zdaj je v kolinski škofiji več kot 50 socialno-političnih učnih tečajev za delavce, ki imajo svoje shode redno vsak teden enkrat zvečer od pol 9. do pol 11. ure. Ti imajo svojega tajnika, kateri opozarja na dnevna vprašanja, ki se naj obdelujejo, vzgaja predavatelje, jim daje potrebne knjige itd.

Vseh katoliških delavskih društev imajo Nemci čez 1100.

Prihodnjik več o delavskih strokovnih društvih!

Poštena sredstva.

Iz Hrvatske.

Prigodom preiskavanja o podkupu narodnih poslancev v ogrskem saboru se je izjavil minister predsednik Khuen Hedervary, da je on rabil za svojega vladanja na Hrvatskem le »poštena sredstva«. Kdor ve, kako se je vladalo na Hrvatskem skoz dvajset let, ta mora to izjavo smatrati za največjo predrznost. Kaj niso sami Mažari, četudi licemersko, obsodili njegovo vladanje na Hrvatskem? In je li mogoče, da bi moral iz zemlje oditi dober upravitelj na tak način, kakor je odšel ban Khuen Hedervary? Kjer se rabijo pri upravi dobra sredstva, tam se narod gotovo ne buni, kakor se je to zgodilo na Hrvatskem. Seveda ni ban Khuen Hedervary razsipal denarja tako očitno in na tak način, kakor se to godi na Ogrskem.

Hrvati so mnogo skromnejši nego Mažari. Hrvat je zadovoljen z dobro službo, a to je po navadi tudi dobil, če se je oklenil bivšega bana. Pred nedavnim sem navel primer za to, kako je ban Khuen Hedervary prigodom razvojačenja Krajine bolj cenil tuje činovnike nego domače, ker so mu tuji vse storili, kar je zahteval. Pod vladavo bivšega bana ni odledevala sposobnost dotičnega činovnika pri povišanju v službi marveč njegovo politično mišljenje in ponašanje. Kdor si je stekel zasluge za Khuen Hedervaryjevo vladavo bodisi na katerikoli način, ta je imel prednost pri povišanju. Tako si je Khuen Hedervary zbral četo činovnikov, s katero je mogel izvajati svoj glasoviti zistem »dobre uprave«. A kako dobra je bila ta uprava, vidi se potem, da je njegov naslednik sedanjí ban prisiljen pri vsaki priložnosti izjavljati, da je treba pred vsem dobre in poštene uprave.

Mi trdimo, da je manje zlo to, kar so hoteli storiti na Ogrskem z nekimi poslanci, nego je to, kar je storil Khuen Hedervary s činovništvom na Hrvatskem. In glasovite volitve na Hrvatskem? Kaj niso ono delo moža, ki deluje le »s poštenimi sredstvi?« Ne dolžno prelita kri še zdaj upije po osveti proti vsem onim, ki so proizvajali nezasišana nasilstva in zvijače prigodov nezasli v hrvatski sabor. Kje na svetu se je še kaj takega zgodilo kakor na Hrvatskem, da bi se ovrгла volitev enoglasno izvoljenega poslanca le zato, ker je dotični bil opozicionalec?

Nočemo, da govorimo tudi o falzificiranih volilnih listinah, o zapiranju in preganjanju opozicionalnih volivcev tudi še po dokončanih volitvah, o podpiranju mažaronov in preziranju opozicionalcev tudi v gmotnih zadevah. Je-li, to so vsa »poštena sredstva vlade«, ki mora biti pravična vsem državljanom? A kaj se je vse počelo pod to vladavo »poštenih sredstev«, da se zatre opozicija?

Ni se rabil denar, ker hrvatska opozicija ga ne bi sprejela, pa da so še tako velike svote, saj vodje hrvatske opozicije ne marajo za udobnost, nego prenašajo vse težave in pomanjkanja, samo da obranijo sveto stvar. Bivši ban je rabil druga sredstva: konfiskacije, obsodbe, preganjanja, temnice, odstranitev porote, denarne kazni, preiskavanja po uredništvih, slednjič celo plenitev privatnih pisem po poštah. Taka sredstva so poštena samo za bivšega bana Khuen Hedervaryja, vsi drugi državniki se jih več ali manj sramujejo.

A kakšna so bila sredstva bivšega bana, da povzdigne narodni hrvatski ponos? Po-

LISTEK.

Iz življenja Pija X.

Kardinal Lucius Parocchi je posvetil Sarto v škofa; kardinal je bil Sarto zelo naklonjen in je bil zelo vesel, da je Sarto postal škof njegovega rojstnega mesta. Škof Sarto je zelo skrbel, da si vzgoji dobro duhovščino, ki je do tedaj deloma bila liberalnih misli. Njegovo duhovsko semenišče, ki je je laška vlada za nekaj let zaprla, se je nahajalo v žalostnem stanju; mnogo pastirskih mest je bilo nezasedenih. Škof je v svoji gorečnosti tudi dosegel, da se je ustanovilo mnogo ustanov, ki so pripomogle, da se je število duhovnikov pomnožilo in da je mogel Sarto popolniti izpraznjena mesta. Poleg verske izobrazbe semeniščnikov mu je bila na srcu tudi znanostna izobrazba. Sam je prihajal v semenišče in razlagal semeniščnikom Tomažovo »Summa theologiae«.

Leta 1888 je sklical škof Sarto svojo duhovščino k škofijski sinodi, katere v njegovi škofiji že ni bilo 209 let. Pogosto je nastopil tudi na prižnici. V

njegovi škofiji se skoraj ni vršila nikaka znamenitejša cerkvena slavnost, pri kateri bi ne bil navzoč. Z veliko slovesnostjo je ukal obhajati centenarije sv. Alojzija in sv. Anzelma. Škof je skrbel tudi za dostojno cerkveno glasbo. Odločno je nastopil proti profani glasbi. Njegov trud ni bil brez uspeha. To se je pokazalo pri slavnosti centenarija sv. Alojzija, kjer se je proizvajala le cerkvena glasba.

Živahno je deloval na to, da se katoliki udeležujejo vseh volitev razun onih v drž. zbor, katerih se katoliki v Italiji ne vdeležujejo. Deloval je tudi na to, da se ljudstvo z materijelnim delovanjem dvigne in tako pridobi.

Sarto in Parocchi sta bila ona dva cerkvena kneza, ki sta najbolj pregovarjala Leona XIII. in Rampollo, naj se opusti »non expedit« za provincijalne in občinske volitve, kar se je l. 1891 zgodilo na neoficijalen način. Sarto je pa že poprej, tako poroča »Zeit«, deloval, da se morajo socialisti izpodmakniti tla s tem, da se jim »krepko stopi nasproti pri občinskih volitvah, in pa s tem, da se prepreči razširjanje njihovega vpliva na deželo s tem, da se dvigne kmečki stan.

Poleg tega je ustanovil v škofiji Mantova, pozneje tudi v patrijarhatu beneškem, številne kmečke posojilnice, katol. delavska društva itd. in danes so ondi katoliki tako dobro organizirani in disciplinirani, kakor le centrum na Nemškem. Pri tem je postopal Sarto tako previdno, da si je v hudem boju le redkokdaj nakopal kakoga osebnega sovražnika.

Ko je Sarto prišel v Benetke, je vodil mestno upravo liberalni župan Riccardo Selvatico. Konservativci pod vodstvom grofa Dante Gligghieri-Serego in grofa Grimani-ja so bili sicer močna manjšina, toda ker se velik del katolikov tudi potem, ko je nehal »non expedit«, ni mogel odločiti, priti na volišče, si radi tega niso mogli dobiti večine. Sarto je združil obe stranki, in vključil osebni priljubljenosti Servatica, ki si je stekel za Benetke velike zasluge z mejnarno umetniško razstavo v Benetkah, s o v e n d a r liberalci propadli. Sedaj je zavlada katoliška občinska uprava, kateri na čelu je stal grof Gligghieri, po njegovi smrti pa grof Grimani.

Ko so l. 1902 socialisti in republikanci pri volitvah hoteli osvojiti si občinsko upravo,

je stopil zopet Sarto na čelo protisocialistične stranke in jo vodil k zmagi. Na večer volilnega dne so priredila ustavna društva pred nadškofijsko palačo Sarto veliko ovacijo. Od tega je komaj preteklo eno leto.

»Il Veneto« priobčuje s pričevalo, ki ga je dobil Pij X. l. 1857 v zadnjem gimnazijskem razredu. Sarto je bil med 39 učenci prvi, in je imel sledeče rede: Verouk: izvrstno; filozofija: odlično; laščina: odlično; latinščina: odlično; grščina: izvrstno; zemljepis in zgodovina: odlično; matematika: izvrstno; k temu je treba omeniti, da je bil posebno spreten v reševanju algebrskih in geometrijskih problemov; fizika in prirodopis: izvrstno.

Ko je bil Sarto še škof v Mantovi, je prepovedal duhovnikom kolesariti. »Kajti nič ni za dostojanstvo duhovnika tako pogubno«, pravi v dotičnem odloku, »kakor če ga ljudje vidijo voziti se na stroju, ki tako zelo nasprotuje dostojanstvu njegove službe«.

O preprostem življenju Pija X. priča tole: Nekega dne, ko je bil nadškof beneški, se mu ponudi kuhar v službo. Patrijarh ga je sicer prijazno sprejel, toda rekel: »Jaz jem riž z mesom in meso z rižem; to pa lahko pripravijo sestre.« (Konec prih.)

znato je, da se je povsodi, kjer se je le dalo, izbegavalo imenovati ime hrvatsko, celo v saboru se je najraje govorilo brez hrvatskega imena. Slišal si govoriti o domovini, ali nisi vedel o kateri. Kjerkoli je bilo treba zastopati samostalnost Hrvatske, tam jo je zastopal le ogrski ministerski predsednik. Le pokojnega srbskega kralja Aleksandra je sprejel ban, toda Hrvatske pri tej priložnosti ni imenoval, niti ni spregovoril pozdrava v hrvatskem jeziku, nego v francoskem.

Bivši ban je dovolil, da se je Hrvatska izbrisala s kovanega in papirnatega denarja, iz zemljevidov in drugih državnih spisov, a pustil je, da se je takrat tudi na hrvatskem ozemlju postavil spomenik tisočletnice mažarske. Pod vladjo bivšega bana se je izgubilo tudi hrvatsko državljanstvo in spremenilo v ogrsko.

Kaj niso vse to »poštena sredstva« za gojitev narodnega hrvatskega ponosa? A kakšna sredstva so se rabila za gmotni pretek Hrvatske? Molčalo se je in sprejelo skozi dvajset let vse postavbe, ki so bile škodljive za Hrvatsko. Stori se je na stotine milijonov dolga na račun Hrvatske, a ta zemlja ni za to dobila vinarja. Z denarji iz krajiške zaklade so se zidale železnice, po katerih se zdaj šopirijo oholi Mažari, a zidale so se tako, da so le na korist Ogrske, a ne Hrvatske. Avtonomni hrvatski proračun se je tako zmanjšal, da so se morale porabiti za pokritje še skoraj vse zaklade in da preti zemlji pravi bankerot. — Tako se je gospodarilo dvajset let brezskrbno ali bolje rečeno nemarno, in ta bivši upravitelj se zdaj pozivlje na »poštena sredstva«, katera je on rabil na Hrvatskem! Ne verjame mu nobeden, ker je le protivno resnica.

Kriza na Ogrskem.

Avstrijska politika stoji danes pod vtisom dogodkov na Ogrskem. O avdienciji grofa Khuena se sliši toliko poročil, da je skoraj nemogoče zadeti pravo.

Mej tam, ko nekateri listi pišejo, da je Hedervary priporočil nekatere može za svoje naslednike, in da se je cesar informiral o nekaterih osebah, ki bi bile zmožne prevzeti sostavo ministerstva in umiriti razburkano morje, dementirajo vladni listi to poročilo kot neresnično. V ospredju krize ne stoji osebno vprašanje, ampak narodnostne koncesije v zvezi z vojnim vprašanjem. Težava pri reševanju krize ne obstoji v tem, kdo bi bil pravi mož, ki bi znal rešiti zapleteni položaj, ampak težava obstoji v dualističnem razmerju monarhije. »Opozicija presoja vse le s stvarnega stališča; ona nima nikakih osebnih tendenc«, tako se je izrazil vodilni član neodvisne stranke. Opozicija je pripravljena vredi vsako vladno, ki hoče stopiti v kabinet brez narodnostnih koncesij.

Listi poročajo, da sta voditelja ljudske stranke grof Ivan Zichy in Stefan Rakowsky pripravljena stopiti v liberalno stranko, ako se grofu Zichyju zagotovi ministerski portfelj. No, ta vest je pa kaj malo verjetna, in jo priobčujemo z vso rezervo; skoro gotovo bo to le pobožna želja liberalnih in vladnih krogov, ker je ljudska stranka tudi v opoziciji. Liberalci bi jo radi pridobili zase s kakim portfeljem; toda mislimo, da voditelji ne bodo šli na tako neumne limanice.

Kakor so listi pisali, je izjavil domobranski minister Kolosvary, da pod nobenim pogojem ne ostane na svojem mestu. »Pešter Lloyd« pa dementira to vest in pravi, da minister kaj takega ni izrekel nikdar. No, morda se je pa mož skesal, češ: škoda je ministerskega stolca.

Kakor se poroča, pride cesar v Budimpešto v četrtek zvečer ali v petek zjutraj. Ker se dogovori z raznimi državniki ne začno pred petkom, se lahko vleče kriza kakih 14 dni.

Med tem, ko poroča »Bud. Corr.«, da se poda Khuen danes zvečer k cesarju na Dunaj in da bo jutri zjutraj sprejet od cesarja v Schönbrunn, kjer poda demisijo celega kabineta, poročajo drugi listi, da bi imel iti že sinoči. Na vsak način bo cesar poprej še sprejel Khuena v avdienci, predno bo odšel v Budimpešto.

Budimpeštanski krogi trdijo, da Szell pod nobenim pogojem ne sprejme portfelja. Szell sodi cel položaj zelo pesimistiško in pravi, da bi mu bilo nemogoče, najti izhod iz tega položaja. Sodi se, da bo vladar vse storil, da se razjasni položaj in kriza reši ugodno. Upanje je, da se vprašanje gledé znakov in prestavljanj častnikov reši za Ogre ugodno; armadni jezik bo pa ostal nemški.

Kot novi može se imenujejo v prvi vrsti Apponyi in Wekerle, v drugi vrsti se govori o Tiszi in Andrássyju, ki bi sedela z Apponyjem in Wekerlem skupaj v takozvanem koncentracijskem kabinetu. Izključeno pa ni, da nastopi vladno le začasno, prehodno ministerstvo, ki bo pripravilo pot definitivnemu.

Seveda se danes še ne more prav ničesar vedeti, kako se bo rešila kriza. Go-

tovo je, da bo cesarjeva oseba saj deloma vplivala pomirjevalno na Košutovce.

Konzularna akademija in Hrvati.

Leto za letom se godi krivica Hrvatom in drugim avstrijskim Slovanom pri razpisu za sprejem v to akademijo. Za avstrijsko polovico se zahteva med drugim neobhodno znanje nemškega jezika, za slovanske jezike sploh ne vprašajo; za ogrsko polovico pa je neobhodno potrebno znanje mažarskega jezika, na hrvatski se niti najmanj ne ozirajo; in vendar imajo Hrvati po nagodbi pravico zahtevati ravnopravnost hrvatskega jezika z mažarskim. Toda minister zunanjih stvari noče poznati nagodbe, nego samovoljno po zahtevah dualističnega zistema določuje za to akademijo le Nemce in Mažare. In vendar je znanje slovanskih jezikov, a posebej še hrvatskega za vsakega diplomata avstro-ogrškega, posebno še delujo na iztoku, neobhodno potrebno. Kako čudno se vendar glasi poročilo o novem zajedniškem finančijelnem ministru in upravitelju Bosne in Hercegovine pl. Burianu, da ima poseben dar za jezike in da se bo kmalu naučil tudi hrvatski. Tedaj šele učil se bode hrvatski, ko bi moral vendar znati jezik že v akademiji. In ta mož, pravijo, da dobro pozna iztok. Mi tega ne verujemo, ker ne pozna jezika večine naroda na iztoku. Pokojni Kallay pa je zares poznal narod hrvatski in srbski, ali je znal tudi popolnoma njih jezik. Pa kaj hočemo, ker avstro-ogrška vlada sama zapira pot Hrvatom in drugim Slovanom v konzularno akademijo.

Hrvati vsako leto po svojih opozicijskih časopisih prosvедуjejo proti tej samovolji in krivici, toda brez uspeha, ker domača hrvatska vlada do zdaj ni nikdar pri tem tako važnem vprašanju posredovala, kar je pa bila seveda njena dolžnost. Toda mažaronska popustljivost je tudi v tej zadevi pokazala svojo žalostno stran. A ker od mažaronskih hrvatskih delegatov ni pričakovati nobene akcije v tem pogledu, obrača se hrvatska opozicija že zdaj na dalmatinskega delegata Biankinija, da se zavzame za pravično hrvatsko stvar, pa da poduči ministra zunanjih zadev grofa Goluhovskega, kako imajo Hrvati po nagodbi pravico biti sprejeti v konzularno akademijo le na temelju znanja hrvatskega jezika, in da minister zunanjih zadev dela Hrvatom očitno krivico, ker krši jasno nagodbeno postavbo glede hrvatskega jezika.

Burski polkovnik Schiel.

V Reichenhallu so v ponedeljek pokopali polkovnika Schiela, ki je v zadnji angleško-burski vojski igral eno glavnih vlog. Rojen je bil leta 1858 v Frankobrodu ob M., služil nekaj časa v huzarskem polku pozneje pa šel v Južno Afriko, kjer se je večkrat na strani Burov boril proti črncem. Ob početku zadnje vojske je organiziral oddelek nemških prostovoljcev. Pri Elandslaagte je bil l. 1899 ranjen in pozneje vjet. Angleži so ga odvedli na otok Sv. Helena. Po poldrugoletnem ujetništvu se je vrnil na Nemško, kjer je prirejal predavanja o zgodovini Transvala, ter na svojem tozadevnem potovanju obiskal tudi več avstrijskih mest. V zadnjem času je pripravil spomine iz za zadnje vojske. Umrl je v bolnici usmiljenih sester in listi pripovedujejo, da se je z vso resnobo pripravil za prestop v katoliško cerkev. Bilo je za to že vse pripravljeno, a prehitela ga je smrt.

Iz brzojavk.

Protikandidaturo dr. Rezka se izjavlja nekdo v Stranskega »Lid. Novin.« in pravi, da bi v slučaju izvolitve izstopili iz mladočeskega držav. zbornega kluba vsi radikalci. — Demonstracije proti domobranskim kadetom. Iz Dubrovnika javljajo, da so se obnovile v ponedeljek demonstracije proti ogr. domobranskim kadetom. Dijaki in delavci so jim priredili bučno mačjo godbo. Vojaštvo je bilo konsignirano. Kadetje so se morali v spremstvu orožnikov umakniti na parnik. — Španska armada se pomnoži. Vojni minister in ministerski predsednik sta sklenila pomnožiti špansko armado za 40 tisoč mož. Ta sklep vzbuja povsodi veliko pozornost. — Sladorno vprašanje mej Avstrijo in Ogrsko še sedaj ni definitivno rešeno. Predvčeranjim sta došla v Isl finančna ministra Böhm-Bawerk in Lukacs, da sta v pričo vladarja razpravljala o nekaterih prepornih točkah. — Zahteve ogrske opozicije. Košutovci zahtevajo, kot znano, ogrski poveljni jezik in madjarske znake na zastavah. Poslednji zahtevi nameravajo takoj ugoditi, drugo pa za sedaj tako rešiti, da se v častniških vzgojevališčih uvede obligatni pouk v madjarsčini in polagoma poskrbi za zadostni naraščaj ogrskih častnikov. Vlada je voljna izvesti več socialnih reform, če opozicija opusti zahtevo po takojšnji uvedbi madjarsčine kot poveljnega jezika. — Kina in Koreja. Kitajska vlada na pritisk Rusije noče otvoriti luke Wišu. Sedaj sta angleški in japonski zastopnik v Soeulu napotila koreansko vladno, naj odločno zahteva otvoritve tega pristanišča.

V odgovor »Gorenjcu«.

Iz blejskega kota 4. avg.

Liberalna blejska stranka se je po zadnjih občinskih volitvah prekrstila. Imenuje se sedaj napredno-napredna. Ali je prekrstitev že oficijelno sprejeta, ne vemo. Zadnjemu »Gorenjcu« vsaj poroča njegov dopisnik, da so bili izvoljeni napredno-napredni kandidati. V čem ravno obstoji ta napredna naprednost, mora že vedeti ta kunska glavica, ki pisari sedaj že štiri tedne v »Gorenjcu« in v potu svojega obraza piše »parte« vrlim klerikalcem, ki še dihaajo v blejskem kotu. Ali je napredna naprednost zahtevala, da so iz občinskega odbora vrgli može veljake kot sta n. pr. gg. Josip Verderber in Viktor Klinar in so na njihova mesta izvolili može a la klepar Leop. Lebar? Kar je pametnih Blejcev, po pravici z glavo zmajujejo nad tako naprednostjo. — Sicer pa za dopise, katere prinaša »Gorenjec«, ne delamo odgovorne voditelje blejske napredno-napredne stranke. Prehonetni smo zato. Dasi so ti može naši nasprotniki, spoštujemo jih v toliko, da si od njih sploh ne moremo misliti, da bi bili gorenjsko moštvo in značajnost tako vrgli od sebe, kot duševno omejeni, a ob enem vendarle skrajno lažnjivi »Gorenjčev« dopisnik. Elito blejske napredno-napredne stranke le pomiljujemo, da ne more dobiti boljšega zagovornika, kot je »Gorenjčev« dopisnik. Ako ima ta sploh kaj stika z njim, naj ga vsaj toliko poduči, naj njegove dopise vsaj toliko cenzurira, da ne bo tako skrajno neumno lagal. Možje bodite preverjeni, da taki dopisi pri našem ljudstvu samo diskreditujejo vašo stranko, da vam nikdar ne bode zaupalo ljudstvo, ako boste na ta način branili svoje in napadali naše postojanke. — »Gorenjčev« dopisnik upa, da mu bomo na njegove napade tako obširno odgovarjali, kot nas on napada. Ne boš!

Mi debatiramo z možmi, ki nam resnicio zabrusijo v obraz, lažnjive in obrekovalce preziramo. Tako prezremo, kar pisari o župnikih blejskega kota. Teh mož nam ni treba prati, ako jih žurnalist takega kalibra ometuje z blatom. A nad vse podlo sumničji in napada g. Miha Tavčarja.

Kako pač to revše skrbi, kje je dobil g. Miha Tavčar denar, da je sezidal novo vilo? Na tako sumničenje odgovorjamo s — fej te bodi. Ako je možak, kdor je to pisal, podpiše naj svoje ime v »Gorenjcu«, da bo mogel g. Tavčar iskati zadoščanja za tako natolcevanje. Miha Tavčarja, pravi, da je zadela ta neprijetnost, da so ga izbacili iz odbora kmetijske zadruge.

Kdo ga je izbacil? Ali zadrugi člani, ali konfuzni dopisnik? G. M. Tavčar je danes ravno tako odbornik, kot je bil ob začetku zadruge. To vedo Blejci, samo »Gorenjčev« dopisnik zlobno farba. Našo rajfajzovo posojilnico obrekuje, da se je dala še na nesezidano vilo Tavčarjevo uknjižiti za 2000 K. — Ako možiček sploh ve, kaj je vknjižba, ako ima kak pojem o zemljiški knjiži, naj se poda k zemljejknjižnemu uradu v Radovljico. Ker je zemljiška knjiga javna, mu bodo M. Tavčarja zemljejknjižni stavek natanko razkazali. Ako dobi tu tudi vknjižbo posojilnice za blejski kot punto 2000 K, naj si da napraviti zemljejknjižni izpisek za to postojanko. Ta izpisek naj potem priobči v »Gorenjcu«. Dokler tega ne stori, ostane v naših očeh infamni obrekovalac, ki ne zasluži nobenega odgovora več.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 12 avgusta.

Osebnosti. Naslovni dvor. svetnik in podpredsednik deželnega sodišča v Tratu, g. conte Filip Dandini pl. Sylva je imenovan pravim dvornim svetnikom pri najvišjem sodišču na Dunaju. — Vpokoje-nemu višjemu računskemu svetniku, gosp. Stefanu Bajcu je podeljen naslov račun-skega ravnatelja. Kako se pač to strinja?! Gosp. Bajca so namreč prisilili, da je moral stopiti v pokoj, zdaj ga pa odlikujejo. Pre-pričani smo, da je le poslednje popolnoma umestno. — Cesar je imenoval z najvišim sklepom od dne 2. avgusta t. l. profesorja na državnem gimnaziju v Gorici, Friderika Simziga, ravnateljem tega zavoda. — Ministerski predsednik, kakor voditelj mini-sterstva za notranje stvari je imenoval okraj-nega komisarja Artura bar. Schmidta Zabierowa namestništvem tajnikom v Primorju. — Namestnik za Primorje je premestil okrajnega komisarja Rudolfa bar. Gorizuttija iz Poreča v Pulj; konceptnega praktikanta dr. Egona Bu-gratza iz Trata v Poreč. — Celjškemu okrajnemu glavarstvu dodeljeni c. kr. okraj. nadkomisar Valter grof Attens je pre-meščen k okrajnemu glavarstvu v Gradec. Na njegovo mesto pride c. kr. okrajni nad-komisar Ervin Prahl pl. Thalfeld.

Shod veljcev v Majšbergu se vrši v nedeljo, dne 16. avgusta t. l. ob 3. uri popoldne v stari šoli (v bramu gosp. Fl. Turkuš). Poročata gg. Ploj in Jurtela.

Župnija Slap pri Vipavi je podeljena dosedanjemu tamošnjemu kuratu d. g. Va-lentinu Marčiču.

3. shoda akadem. ferjal. društva. »Adrija«. Na tem lepo uspelem in številno obiskanem shodu, o katerem smo v pone-deljek obširno poročali, so bile soglasno in z velikim navdušenjem sprejete naslednje resolucije: 1. Goriški Slovenci, zbrani 9. avg. 1903 na ljudskem shodu v Gorici, protestujemo odločno proti baga-telizujočemu in šikanoznemu postopanju občinskega sveta goriškega v zadevi slo-venske ljudske šole, katere pravično rešitev brezobzirno zavlačuje od leta do leta. V imenu humanitete, kulture in zakona zahte-vamo, da se omogoči otrokom slovenskih davkoplačevalcev v mestni občini goriški pot-do elementarne šolske izobrazbe. — Poziv-ljamo tudi vis. vladno, da izvršujoč sankcijski-nirane državne zakone pokaže isto energijo v Gorici v prilog Slovincem, kakor jo kaže-povsod v prilog Nemcem in Italijanom. — 2. Goriški Slovenci, zbrani na ljudskem shodu v Gorici dne 9. avg. 1903 zahtevamo naj-odločnejše, da se konečno izvrši člen XIX. osnovnega drž. zakona o državljskih prav-icah tudi v prilog Slovincem na Goriškem ter pozivljamo vis. c. kr. naučno minister-stvo, da vendar enkrat ugodi stari opravi-čeni zahtevi slov. prebivalstva na Goriškem in realizuje čimprej višji gimnazij v mestu Gorici s slovenskim učnim jezikom. Odpravi naj se enkrat stara krivica, da je učni jezik goriškega gimnazija nemški, ki niti deželni jezik ni, in ki je v prvi vrsti kriv kričedih neuspehov tega gimnazija. — 3. Goriški Slovenci i. t. d. se pridružujemo manifestacijam in zahtevam po sloven-ski univerzi v Ljubljani, katero smatramo kot neobhodno potrebno za razvoj slovenskega naroda. — 4. Goriški Slovenci itd. pozivljamo slovenske poslance, da vedno in povsod z vso vmeno in odločnostjo za-stopajo v prvih treh resolucijah navedene zahteve.

— Strašen požar v Bovcu. O tej veliki nesreči za Bovec in njega prebivalstvo poroča »Gorica«: Že v soboto zvečer se je raznesla po Gorici vest o strašnem požaru, ki je nastal isto popoldne v Bovcu in ki je, kakor današnja poročila govore, vpepelil 73 hiš, ter povzročil s tem med Bovčani strašno bedo. V soboto proti večeru zapazili so, da se vije iz nekega hleva blizu cerkve dim, ki je postajal vedno bolj gost. Kmalu potem pa je izbruhnil iz hleva plamen, ki je, kakor bi trenil, objel celo poslopje. Nastal je velik strah, in zvonovi začeli so biti na plat ter klicati na pomoč. V najkrajšem času bili so na licu mesta domači ognjegašci z brizgalnico, a priteklo jim je na pomoč tudi vse, mlado in staro. Trudili so se vsi na vso moč, da bi lokalizirali ogenj; ali k ne-sreči pihal je zapadni veter, ki je razširil plamen na vse strani. In tako vnela se je tudi sosedna hiša, vkljub vsem naporom ga-silcev. Ni dolgo trajalo, in bili so pri rokah tudi ognjegašci s Serpenice in Čezsoče s svojimi brizgalnicami. A vse to ni nič po-magalo. Tudi sosedna hiša postala je v kratkem času plen strašnega elementa. In tako se je polotil tudi tretje hiše, četrte, cerkve itd. Zbegano ljudstvo vpilo je in kli-calo na ves glas na pomoč, da je človeka kar groza prehajala. Ljudje, stanujoči v bli-zini, hiteli so, da bi rešili pohištvo in živino in sploh vse, kar se rešiti da. Seve, da so v ti naglici mnogo pohištva popolnoma po-kvarili. Ko se je pa ogenj vedno le bolj širil, zbežali so tudi oddaljeni sosedje domov, da bi tudi oni rešili svoje pohištvo in svojo živino. Seveda, da so si pomagali pri tem delu drug drugemu. Pritekli so na pomoč Bovčanom sosedje iz vseh bližnjih vasij. A vse to ni nič pomagalo. Ogenj divjal je vedno bolj in bolj in zahteval novih žrtev. Hkratu se je začelo strašno hresketanje in pokanje; hiša za hišo začela se je rušiti med strašnim ropotom. Razun lahkih telesnih poškodb in omedlevic ni bilo zaznamovati drugih človeških nesreč. Le enega moža je razljuten bik, ko ga je hotel odvezati, za-bodel in usmrtil, in so morali potem bika orožniki ubiti. Plamen bil je tako velikanek, da je njegov svit odseval celo do Zage. Ogenj divjal je celo noč in vničil je tudi cerkev in farovž, poleg drugih 71 najlepših hiš. Pogorela je vsa zapadna stran Bovca. Ogenj ni še danes do oca pogašen. Uradno

Dalje v prilogi.

poročilo pravi, da je zgorelo 70 hiš, mej temi: cerkev, občinska hiša, kapelanijska, šola za pletenje cipk in ubožna hiša. Nad 50 rodbin da je brez strehe. Uuideni so tudi vsi pridelki, živina in vse pohištvo. Tudi ena oseba se je ponesrečila.

— **Stare desetake** je v Ljubljani možno zamenjati le še do konca tekočega meseca.

— **Deželna podpora za pogorelece.** Deželni odbor kranjski je dovolil pogorelcem v Predgradu pri Črnomlju 4000 K, onim Podtabrom pa 400 K podpore.

— **Solska vest.** Za ljudsko šolo v St. Jerneju je bila začasno imenovana gđ. Ema Ferlik v Skocijanu.

— **Boštanska šolska kuhinja.** Da morejo ubožni otroci župnije sevniške ob Savi redno obiskovati celodnevni šolski pouk, ustanovili so plemeniti mladinojubi t. zvano »šolsko kuhinjo«; v nji dobijo ubožni otroci toplo opoldansko hrano. V tem letu se je kuhalo 92 dni; prvokrat 1. dec., zadnjikrat 17. maja. Razdelilo se je 16.692 porcij; na hrano je hodilo 150—220 učencev; prostor za kuhinjo in za jedilno sobo je prepustil g. kapelan I. Čemažar. Za hrano se je porabilo K 851'47 v denarju, nadalje 17 mernikov pšenice, 180 m. krompirja, 7 m. fižola 3 m. stote riža, 1 met. stot zabele in 4 vedre domaćega jesiha. Z vsega priznanja vredno požrtvovalnostjo oklenilo se je tega mladinojubnega dela trško prebivalstvo; naj navedem radi pičlega prostora le nekatera imena blag. gg. darovalcev: graščak Otto je daroval K 260; g. dr. Gregorič je nabral v prijateljski družbi K 71'45; slavna posojilnica je darovala K 50; g. trgovec Smole je nabral pri potevalnih zastopnikih raznih trvd K 86'14. To so mu darovali: Ivan Zalokar, Anton Rozman, Anton Bohinski, Sigismund Königsberger, Štefan Triskič, Rudolf Oesterreicher, vsi z Dunaja; Karol Davila iz Zagreba; Janko Broz iz Klanjca; Valentin Štinc, Franc Schiffler, Josip Blattner in Emil Tschurn iz Ljubljane in Viljem Eisner iz Jägersdorfa. — Slednjič naj omenjam še g. dr. J. Hrašovec iz Celja in profesorja Skopala iz Novega mesta, ki je daroval zavodu K 20. Sklepam svoje poročilo z željo, da nadaljujejo dobrosrčni dobrotniki in usmiljene dobrotnice svoje plemenito in vse pohvale vredno delo še v prihodnje; Bog naj obilno plačuje njih velike zasluge za ubogo mladino in še prav obilno namnoži njihovo število. Vsem imenovanim in neimenovanim dobrotnikom pa naj bo celo svoje življenje hvaležna podpirana mladina!

— **Z voza padel in se ubil** V soboto zvečer se je vračal iz mlina pri Vrabcu posestnik Anton Florenin iz Gabrij pri Mirnu in je nesel še precej težko vredo moke domov. Za njim je pridrdral nek voznik iz Doberdoba, in Florenin je prosil voznika, naj bi vzel njega in vredo k sebi na voz. Voznik je v to privolil. Ko se je Florenin vsedel na voz, začel je voznik, ki je bil nekoliko preveč »korajžen«, konja tako naglo goniti, da je letal voz z jedne strani ceste na drugo. Kar se zvrne Florenin, ki je najbrže slabo sedel, z voza, ter zadene za glavo tako močno ob cestni vogeln kamen, da je prišel koj v nezavest in da je še tisto noč umrl.

— **Nesreča pri kopanju.** 26 letni Anton Stuffa iz Pirana in 29 letni Ivan Zadnik sta se hotela kopati v odprtem morju pri sv. Andreju v Trstu. Zena prvoinenovana pa je ostala na obrežju. Naenkrat je Zadnik z nogama obtičal v blatu in je jel klicati na pomoč. Stuffa mu je res hitel na pomoč, toda ni mogel pomagati, ker je sam prišel v nevarnost. Na upitje žene je prihitel trgovec z lesom Demetrius s svojimi delavci. Zadnika so mogli rešiti, siromašni Stuffa je pa izginil v valovju. Zadnik je bil že v nezavesti, ali zdravnik se je posrečilo, da ga je spravil k zavesti in potem je dal ponesrečenca odvesti v bolnišnico.

— **Sprememba posesti.** Hiša gospe Avguste Kranjc na ogli Graške in Krožne ceste v Celju prišla je valed prodaje v last Posojilnice celjske.

— **Ogledovanje goveje živine v ormoškem okraju** se vrši v sredo, dne 16. septembra t. l. od 8. ure dopoldne naprej na živinakem sejmšišču v Ormožu. V namen nagrad je darovala država 610 kron, dežela 450 kron in okrajni zastop ormoški 200 K. Vseh daril je 23.

— **Peroka.** Poročil se je v Celju g. dr. Anton Mulej, c. kr. sodni pristav v Smarju pri Jelšah, z gospico Almo Bašev, hčerko gosp. notarja Baša v Celju.

— **Zavarovalnica zoper nezgode v Trstu.** Dvorni svetnik dr. Rütting je izstopil iz odbora zavarovalnice in je ministertvo imenovalo na njegovo mesto vodjo Kleinmayrjeve tiskarne v Ljubljani g. Karola Rüttinga.

— **Novo jama s kapniki** so odkrili ob izviru potoka Pečovnik v Zg. Osenčah blizu Celja. Nekateri kapniki so podobni človeškim telesom. Upok. žel. uradnik Wohlgemuth in pa posestnik te jame sta stopila

v dogovor s celjskim muzejskim društvom glede prireditve jame za splošni pristop.

— **Razpisane** so naslednje učiteljske službe: do 25. avg. učiteljsko mesto na štirirazrednici v Žužemberku, do 6. sept. pa služba učitelja vodje na enorazrednici v Čemšeniku in učiteljsko mesto na dvorazrednici v Polhovem gradu.

— **Gorelo je** v ponedeljek na Zalogstni Gori pri Mokronogu. Okoli 5. ure popoldne je začelo goreti v gospodarstvih poslopjih gosp. župana; strašno je bilo gledati plamen, a pomagati ni mogel nihče, ker je manjkalo vode. Še le ko je prišla požarna bramba iz St. Ruperta, tedaj je pritekla voda iz doline. Zgorela so gospodarska poslopja gospoda župana in hiša zidarju Mojstrovicu. Do 3. ure po polnoči so delali vrli ognjegasci. Pomagali so tudi gg. uradniki, učitelj, in zdravnik. Veter je nosil cele šope goreče slame po trgu. Vsa vas na Gori z župniščem vred je bila v skrajni nevarnosti. Hvala vrlim pomagačem, hvala vrlim požarni brambi iz St. Ruperta. Na pomoč! Zavarovana sta bila le za male svote!

— **Izlet slovenskega trg. društva „Merkur“**, ki se vrši v nedeljo dne 9. t. m. čez Vintgar na Bled, vspel je ob obili udeležbi društvnikov in prijateljev društva sijajno. Vreme je bilo krasno in zabava iz borna. Krasota Vintgarja in Bleda očara človeka, ki ima smisel za krasoto narave. Radi tega, ker nekateri člani še niso imeli dose-daj prilike obhoduovati naravnih krasot teh krajev, priredilo je društvo »Merkur« ta izlet, ki ostane vsakemu udeležniku gotovo v najlepšem spominu. Koncem Vintgarja je bil pri restavrantu gospoda Žumerja skupni zajutrek, kjer je društveni pevski zbor zapel nekaj narodnih pesmi. Po zajutru šli so izletniki naravnost k Prešernovemu spomeniku. Društveni podpredsednik g. Kessler je položil na spomenik v čast Prešernu lep venec, na kar so zadoneli navdušeni trikratni klici »Slava Prešernu«, pevski zbor pa je zapel pesmi »Strunam«, »Pozdrav« in »Domovina«. Pevski zbor proizvajal je te pesmi izborno ter žel obilo pohvale od strani mnogoštevilno navzočih letoviščarjev in domačinov. Po petju zadone še parkrat navdušeni klici »Slava Prešernu«, na kar so šli izletniki v hotel župana Peternela k banketu, katerega se je udeležilo 56 društvnikov. Po obedu je podpravljal podpredsednik udelež-nike z lepim nagovorom ter omenjal pomen tega izleta in naše lepe Gorenjske. Za njim je govoril ljubljanski trgovec gospod Baho-vec, ki je želel društvu, ki je edino sloven-sko trgovsko društvo, da tudi v bodoče tako lepo napreduje, kot do sedaj. Posebno je go-vornik poudarjal važnost, da se je pričelo v trgovskem stanu jako živahno gibanje za napredek trgovstva in zaklical »Merkurju«, da naj bo ponos slovenskega trgovstva. Na to je predital podpredsednik sledeči brzojav, ki ga je ravnokar prejel od velezaslužnega društvenega predsednika ces. svetnika Ivana Murnika: »Obžalujem, da ne morem biti v Vaši mi dragi družbi, kličem pa slavnemu društvu: živi, razvijaj se in bodi ponos slo-venskega trgovca. Zdravstvujte.« — Dalje je predital podpredsednik odgovor na ta brzo-jav, ki se glasi tako le: »Brzojav prejeli ter navzočim prebrali. Zal, da ne morete biti med nami, ki Vas ljubimo in najvišje spo-štujemo. Sprejmite odkritosrčno pozdrave od sedemdeset članov slovenskega trgovskega društva »Merkur«. — Društveniki vzeli so to z veliko radostjo ob dolgotrajnem plo-skanju in navdušenimi klici »Živio Murnik, živel predsednik!« na znanje. Omeniti je, da je prišlo več članov z opoldanskim vla-kom iz Ljubljane in Radovljice in so bili pri govorih navzoči. Govorile je še več go-vornikov, ki so vsi poudarjali potrebo dru-štva in želeli, da vztraja društvo pri svojem plodonosnem delovanju. Tudi sedaj je pev-ski zbor proizvajal več točk ter žel obilo pohvale. Zatem so se razšli društvniki, da da si ogledajo Bled in okolico. Proti večeru so se zopet zbrali pri Peternelu. Tudi zve-čer je nastopil pevski zbor ter žel obilo po-hvale od navzočih tujcev. Tako je ob ne-prisiljeni zabavi potekel prehitro čas bivanja na Bledu. Gotove ostane izletnikom ta izlet v najlepšem spominu. Zahvaliti se je gosp. Peternelu za dobro postrežbo in sprejem. Posebna zahvala pa gre slovenskemu pia-ninskemu društvu, katero je na društveno prošnjo zastopal gospod Verovšek ter ude-ležnikom razkazal razne zanimivosti ter s tem izletnike navduševal za naravno krasoto Gorenjske.

— **Pod voz je prišla** v soboto po-ludne v Gorici triletna deklica Olga Miha-vec na Kornju. Ranjena je bila še precej na glavi. Prepeljali so jo v Cristofolettijsvo le-karno, kjer jo je lečil dr. Pollak iz Trsta, ki se je vozil v istem vozu, kateri je deklico povozil.

— **Nesreča pri kopanju vodnjaka.** Na vrtu gospoda Fogarja v Gorici kopljejo nov vodnjak. Dospeli so že pod Sočino gla-

dino. Delo se vrši po dnevi in po noči. Ker se ni vzgal dinamit, katerega so v soboto položili, hoteli so ga v nedeljo odkopati, ali pri odkopavanju se je dinamit vnel s straš-nim ropotom. Pri tej priliki sta bila ranjena dva delavca, eden iz Pevme, drugi iz Vr-tojbe. Zadnji je bil tako poškodovan, da so ga morali prenesti v goriško bolnico.

— **Nesreča ali samomor.** V pone-deljek popoldne so našli na železn. progi blizu Ricmanj v nezvesti nepoznanega člo-veka, starega kakih 55 let. Ljudje so ga opozorili, da skoro pride vlak, ki ga povoz. Dal je razumeti, da ne more rabiti nog. Kmetje so hitro obvestili načelnika postaje v Ricmanjih, ki je to naznanil na orožniško postajo v Boljuncu in je hitel potem na lice mesta. Našel je človeka komaj živega. Po-zneje je povedal neznanec s slabim glasom, da je pal z mosta, ki se vpenja tam nad železnico. Nato je mož izdihnil dušo. Pri mrtvecu niso našli ničesar, po čemer bi mo-gli pogoditi njegovo identiteto.

— **Slovesen jubilej** bo obhajalo pri-hodnjo soboto, na praznik velike Gospojnice, dne 15. avgusta t. l. Albrehtovo ve-teransko društvo v Ptuj. Pra-znovalo bo 25 letnico svojega ob-stanka in ob enem 25 letnico bosanske okupacije, pri kateri je sobojevalo mnogo društvnikov udov. Na vsopred je v petek zvečer mirozov z godbo, soboto jutro bud-nica, ob 10. uri pod milim nebom božja služba, pri kateri bode pridigoval č. g. prof. dr. A. n. t. Medved iz Maribora; popoldne ljudske veselice in sicer koncert v mestnem parku in mestnem logu. Udeležba bo mno-gobrojna iz mesta in okolice, posebno iz veteranskih krogov.

— **Ponesrečil se je** dne 9. t. m. v Prečni pri Novem mestu g. Peter Vrisk, upravnik kmetijske šole na Grmu. Ogledal si je živino č. g. župnika Smidovnika v Pre-čini. Ko pride v konjski hlev, udari ga en konj z zadnjim nogo v trebuh, da se zgrudi na tla. Hiapec priskoči, da mu pomaga vstati. Revez čutil je takoj strašne bolečine in na-gio so ga peljali v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandijo, kjer je po strašnih bole-činah vled ranjenih črev umrl 11. avgusta v 40. letu svoje starosti. Pogreb bo jutri 13. avgusta iz bolnice. Zapušča pet mlado-letnih otrok in bolešno ženo. Ranjki bil je skrben, varčen in jako priden služabnik.

— **Podgane ogризle uho.** V petek po noči totile so se podgane v pritličju hiše št. 20 v ulici Ascoli spečega 54letnega Ivana Malnič. Ko so mu razjedle srjaco na prsih, polotile so se njegovega desnega ušesa. Tu se je pa Malnič zbudil, in podgane so se poskrile v svoje luknje.

Ljubljanske novice.

Zahvala sv. očeta Pija X. Na udanostno brzojavko prevzvišenega gospoda knezoškofa sv. očeta Pija X. je došla iz Rima Prevzvi-šenemu sledeča brzojavna zahvala: Santo Padre ringrazia devoto omag-gio, benedice lei diocesani. Merry del Val. — Sveti Oče se zahvaljuje za udanostno izjavo, blagoslovljajo prebi-valce škofije. Merry del Val.

Samomor vojaka. Danes ob 11 uri 45 m. dopoldne se je v pehotni vojašnici v Metel-kovih ulicah ustrelil s službeno puško četo-vodja Josip Arko od 97. pešpolka. Ustrelil se je v glavo in je bil takoj mrtev. Vzrok samomora ni znan.

Prihod vajakov. Danes opoldne je prišel v Ljubljano 87. pešpolk.

Vojaska koncerta bodeta danes zvečer na vrstih pri Hafnerju in pri Fantiniju.

Nesreča. Franciška Lenarčič, 18 let stara kodarjeva hči v Podgorici, je večerj v gozdu ponesrečila. Padlo jej je deblo na levo roko in jo zlomilo.

Cesarska maša. C. kr. počtni in brzo-javni uslužbenec v Ljubljani se udeleže v ne-deljo dne 16. avgusta ob pol dvanajsti uri dopoldan na čast rojstva Njega Velicanstva sv. maše pri sv. Jakobu. Pri maši bode pel pevski klub poštnih in brzojavnih uslužben-cev, spreved bode spremljevala ljubljanska društvena godba.

Vojajstvo v Ljubljani. Danes je došel v Ljubljano pešpolk št. 87. 97. pešpolk odko-raka jutri iz Ljubljane proti Kamniku. Jutri zjutraj se vrne v Ljubljano 27. pešpolk in pa 7 topničarski polk.

Promenadni koncert v Zvezdi je zopet sinoči priredila godba polka št. 97. Odin-stvo jako hvali godbo. Na koncu je zaigrala »Mlade vojake«, kar je občinstvo pozdravilo s ploskom in »živijo«-klici.

Tatvina Trgovca Francu Drogeniku v Spitalskih ulicah je večerj popoldne neznan tat vliomil v zabojo, katerega je imel v veži v Ribjih ulicah št. 4 in ukradel 4 komade rudečega, modrega in rjavega sukna za žen-ske obleke. Neka beračica, ki je prišla v hišo beračit, je videla pri zaboju stati ne-kega okoli 16 let starega fanta, in ravno takega fanta je videl popreje neki zidar, ko je nesel po Francovem nabrežju ukradeno blago. — Mihaelu Sumraku, hlapeu pri Kun

diču na sv. Petra cesti št. 49, ukradel nekdo iz šupe kjer spi, sreberno uro. — Strojevodji Martinu Petriču na Krakovskem nasipu št. 18, je neki deček, ki je prišel v stanovanje beračit, ukradel večerj zvečer bankovec za 20 kron. — Večerj popoldne mej 3. in 4. uro je bila zasebnici Ani Slabe na Poljanski cesti št. 13 iz nezaklenjene sobe ukradena srebrna moška ura. — Mo-ricu Feldmanu, fotografu v Franciškanskih ulicah št. 12, ponujal je danes ponoči v Se-lenburgovih ulicah neki fant, star 14 do 16 let, na prodaj sreberno uro. Feldman je uro vzel in poklical policaja, s katerim se pa fant ni hotel seznaniti in jo potegnil, pu-stivši uro fotografu.

Glas iz občinstva. Sest dni imamo za delo, sedmi dan za počitek, a v prisiini de-lavnici tega ni. V nedeljo dne 9. t. m. se je, kot nam poročajo, mlatilo ves popoldan, in pozno v noč do 11. ure, in sicer na Co-delijskem podu. Mlatenje ponoči se je pa prišiljencu Jožetu Korenu preveč zdelo, in se je ob 10. uri ponoči odstranil in ga ni bilo več nazaj. Ali ni temu odpomoči?

Otvoritveni koncert društvene godbe je jutri dne 13. avgusta v restavraciji pri Črnem orlu, Gospodske ulice, za-četek ob pol 9. uri.

Godba 97. pešpolka si je pridobila v kratkih dneh, kar se mudi v Ljubljani, iskrene simpatije našega prebivalstva. To je pokazal zopet večerajšnji promenadni koncert v Zvezdi, kjer je bilo vse polno občinstva, kar se o promenadnih koncertih 27. pešpolka ne more trditi. Lahko rečemo, da nismo čuli že dolgo let v Ljubljani tako lepega, moč-nega, a vendar fino ubranega sviranja; po-sebno imenitno igra godba operne točke. — Zvečer ob osmih je bil v Hafnerjevi pivo-varni drugi koncert, pri kojem je mnogo-brojni občinstvo burno izražalo marljivi godbi in njenemu spretnemu kapelniku go-spodu Töplyju svoje zadovoljstvo in prizna-nje. Sploh pa moramo reči, da nas je na-stop 97. pešpolka v Ljubljani prav prijetno presenetil in obna je želja, da bi nam ta prijazni polk dalje časa ostal v Ljubljani, nego le za kratek čas vojaških vaj.

V Ameriko. Danes po noči odpotovalo je z južnega kolodvora 67 oseb v Ameriko.

Bankovec ukradel. »Pri Figovcu« je večerj zvečer nekdo izmaknil drvarju Jožetu Marenčiču, stanujoč v ulicah na Grad št. 4, denarnico, v kateri je imel bankovec za 20 kron.

Dogodki na Hrvat-skem.

Iz Zagreba. V daruvarskem okraju se vrši mesto umrlega mažaronskega za-stopnika Tüköryja dopolnilna volitev dne 21. oktobra. Kandidat združene opozicije je notar dr. Mirkó Grahovác, med na-rodnom jako priljubljena oseba. Občinski pi-sarji že lazijo od hiše do hiše ter zbirajo podpise za mažaronskega kandidata. Vidise, da se bode pod novim banom nadaljevala prejšnja volivna praksa. — Narodni zastopnik dr. Vrbanić imel je dne 9. avgusta shod volivcev v — Rogaticini na Štajerskem. Prišlo je tja 30 njegovih volivcev. Zastopnik Vrba-niće si ni upal sklicati shoda doma na Hrva-škem, ker bi ga vladni komisar gotovo raz-pustil. Pred zbranimi volivci je opravičeval dr. Vrbanić svoj izstop iz stranke prava, ker se ne strinja z načeli stranke prava. On smatra borbo za samo-stalnost in zjedinenje hrv. domovine za sedaj kot brez-vspesno, dasiravno je ta cilj tudi njemu vedno pred očmi; po njegovem mnenju je to program bodočnosti, ne pa sedanjosti. Njegov program je: uporna borba na kul-turnem in gospodarskem polju v državno-pravnem okviru, kakor postoji sedaj, za ojačenje in razširitev onih ustavnih pravic, ki jih sedanji državnopravni položaj ne preči: borba za slobodopostojanje, za slo-bodozbiranj, za slobodovo-litve in pa za razširjenje vo-livne pravice in kar je posebno važno, za pošteno, dobro upravo. — Vrbanić se je izjavil tudi za slo-go med Srbi in Hrvati. Malo čudno se sliši, da je ta vrli zastopnik obsodil tak tiko, po kateri naj se precej odločno nastopi protivno vemu banu; pravi, da počakajmo prej njegovih del. Če ne bode pozneje prekasno!

Vstaja na Balkanu.

Pravila bolgarskih vstaških čet.

Pri umorjenem ustaškem poveljniku Svetkovu in pri nekaterih družih ubitih Bol-garih našli so turški vojaki baje napisana pravila, na katerih je osnovano celo ustaško gibanje v Macedoniji. Pravila pričajo o obupu vstašev, ki so se z najskrajnejšim orožjem pričeli boriti proti Turkom. Pravila so sle-deča:

1. Dolžnost vsakega seljaka in člana ustaškega odbora je, da natanko opazuje gibanje vojakov in orožnikov, kje se mudé, odkod prihajajo in kam gredo. Straža mora to sporočiti v selu vsaj pet do 10 minut poprej.

2. Ako pridejo čete v vas, naj se prebivalci, starčki, žene in otroci zlepa ali zgrda prisilijo, da se v glavnem okrožnem mestu pri konzulih in pri valiju pritožijo radi turških napadov.

3. O stroških, katere imajo vaščani pri vzdrževanju turških uradnikov in vojaških čet, naj delajo račune. Potem naj se po trehno ukrene, da se ti stroški odbijejo od davkov. Uložiti se morejo tožbe pri konzulih in dogodki naj se povečajo.

4. Ako so ljudje odborom nasprotni, ako so jim škodljivi in brez koristi, mora se jih — čeprav so kristijani — tako umoriti, da se more umor podtakniti turškim poljskim čuvajem, deseterjem, imanom (t. j. mohamed. »župnikom«) ali tudi begom. Doneso naj se vsi mogoči dokazi, samo da bodo obsojeni. Vsekako se morata v vasi dva moža odločiti, da nastopita pred sodi ščem neustrašeno kot veljavni priči.

5. Če pride kaka četa v vas, naj si prekrbi živč in vse potrebno. Zlasti naj se postavijo nekateri člani dotične čete in nekaj vaščanov na stražo tam, kjer bi mogla pretiti nevarnost. Nadzoruje naj najstarejši izmed ustašev; gleda naj, da kdo izmed straže ne zaspi ali kaj drugega ne dela.

6. Šele ko je četa oskrbljena, naj se izpraša vaški odbor o dogodkih, in sicer če le mogoče, vsacega posebej. Možje naj se oborože. Bogatejši morajo mesto revežev več prispevati, potem jim četa pomaga preskrbeti si orožje. Zbrani denar za nakup orožja mora biti vedno pripravljen, zato je treba posebno skrbeti za knjigovodstvo in blagajno. Ako kaka četa ne more sama poskrbeti vaščanom orožje, mora se dogovoriti z najbližjo drugo četo in vse sile napeti, da dobi potrebno orožja. Ako koga izmed vaščanov izberejo, da se pogaja s prodajalci orožja, mora se pokoravati in če treba, mora ga podpirati blagajna z denarjem; tako bodo kmalu vse vasi preskrbljene z orožjem. Če je mogoče, naj bode dotičnik, ki utihotaplja orožje, iz domače vasi. Priporoča se, da se osnujejo posebne zveze za nakupovanje orožja; članom take zveze pripada precejšen dobiček. Tem zvezam se priporoča, da pridobe za tihotapstvo Albance; sploh naj se vse stori, da bodo vasi, ki pripadajo posameznim ustaškim četam, dobro oskrbljene z orožjem. Denar, ki se nabere za orožje, naj hranijo pošteni ljudje. Priporoča se, da se naboji (patrone) ne kupujejo nabasani, ker so navadno pokvarjeni; kupujejo naj se raje prazni naboji, katere naj ustaši potem sami napolnijo.

7. V vsaki vasi naj pridobi četa pogumnih in slobodnih ljudi, ki so pripravljeni v slučaju potrebe za maščevanje nad turškimi uradniki, njihovimi vohuni in drugimi zločinci. Tako ne bode zadel krivda domače vasi in vlada ne bode mogla kaznovati nedolžnih mesto pravega krivca. Na ta način imamo dvojen dobiček: pridobimo si tovarišev, ki so pripravljeni žrtvovati se za dobro stvar; zraven se pa počivi srčnost in navdušenost čete v uevarnih trenutkih, ker vidi, kake moče ima v svoji sredi. Druge ljudi, ki niso še nikoli koga umorili, dovoljeno je le izjemoma sprejemati med čete.

8. Navodila se morejo pošiljati posameznim vašem tudi pismeno, če ni mogoče v kratkem obiskati dotičnega kraja.

9. Vaščani morajo vsaki najmanj po 15 pijastrov na mesec plačati za siromake, jetnike in one, ki so izkazali večje usluge.

10. Načelnika čete morajo njegovi ljudje vedno dobro čuvati, kakor čuva država svoje glavno mesto. Isto velja o njegovem namestniku. Ker smo preslabi za pravilno vojno, moramo se bojevati po načinu prostovoljnih čet. Ako je treba prodreti sovražne čete, ki so nas oklenile, mora načelovati dotičnik, ki je odločen tisti dan za službo, ali njegov namestnik, ali pa oni, ki se sam ponudi — to je zato, da se načelnika čete ne izpostavlja nevarnosti.

11. Ni potrebno, da snuje četa načrte za kak umor, izvzeti so le umori, ki so potrebni, kadar trčimo ob sovražnika. Napadalcu stoji pod neposrednim nadzorstvom in zapovedništvom čete; oni morajo odstraniti vse izdajalce in nasilnike. Ako se izve za napadalec, morajo ga takoj prikriti, ker more ob drugi priložnosti zopet dobro služiti.

12. Ker zasleduje sedaj vlada turške zločince, mora se vaščane nagovoriti, da naj uložé tožbe, kjer je bil kak kristijan oropan ali umorjen; prej naj seveda poiščejo priči, ki bodo tožbo utemeljili. Ker sicer bi zaprtega Turka zopet izpustili. Zahtevati se mora pretrgana odškodnina tudi s krivimi pričami.

13. Vsaka četa naj ima pripravljenih 200 do 300 turških funtov, katere so zbrali od doneskov iz treh ali štirih sosednjih vasi, da se more nabaviti dovolj orožja. Če je nakupovanje že gotovo, morajo vasi še vedno jednake prispevke odrajtavati.

14. Četovodja vsakega okraja mora se vsaj enkrat vsak teden aniti s kakim odborovim članom iz mesta, da se posvetujeta. Četovodja se mora smatrati kot član komitetnega odbora, ima torej pravico pregledati blagajno in knjige mestnega odbora, vendar ne sme denarja, nabranega po vaseh, ulagati v mestno blagajno, razven doneskov za jetnike.

15. Za časa kakega dogodka ali po njem ne sme se četa nikdar preveč oddaliti od vasi. Za slučaj, da je odsotna, mora se vasi oprezno približati, da vpadobode ljudi in jih varuje kot mati svoje otroke, tudi v največji opasnosti.

16. Ako je četa obkoljena, mora poskušati, da že v prvih nočnih urah uide, čeprav se mora žrtvovati nekaj ljudi, ker sicer daje vsako obojavljanje priložnost sovražniku, da je ojači. Četa mora kmalu na to priti nazaj v vas, da kaznuje izdajalce, razven če je bil napad slučajen brez kakega izdajstva.

17. Pastirske Vlahe, ki žive v šotorih in ki so zelo pripravi za tihotapstvo, treba podkupiti za prevažanje orožja.

18. Meščanom in vaščanom priporoča se lov.

19. Četa naj pobira zaostale cerkvene dohodke in druge dače. Popis onih, ki so cerkvi kaj dolžni, naj se izroči odboru. Denar naj se na varnem mestu shrani in z njim naj se vzdržuje vaška šola. Če šole še ni, mora se osnovati, da se morejo otroci vzgojiti za samostojnost in dolžno svest.

20. Vse javne zadeve, kakor dače in drugo naj bodo v najboljšem redu; zlorabe naj se ne trpe, vsaka pristranost je zabranjena.

21. Kdor ima orožje, naj ga skrbno skriva, svojo tajnost mora skrivati tudi pred družino.

To so torej pravila macedonskih ustašev v njihovi borbi na življenje in smrt — če so vsi ti podatki resnični. Ta pravila prinašajo sedaj razni listi. Skoro gotovo, je marsikatera točka izmišljena in pridejana, da se pred svetom tembolj očrni zapuščene in nesrečne Macedonce.

* * *

Položaj na Balkanu je z vsakim dnem bolj zamotan. Vsa Macedonija stoji pod orožjem; vsak dan bijejo se obupne borbe izmed žilavih vstašev in podivjanih turških vojakov. V Yildisu se vrše neprenehoma vojna posvetovanja. Vlada oborožuje nove polke, kliče že rezerviste pod orožje, vse se pripravlja na odločilni boj, ko bo treba iztrebiti bolgarski živelj v Macedoniji in ponizati kneževino Bolgarsko s topovi. Turška vlada pričakuje in išče najmanjšega povoda, da napove Bolgarski vojno. Turčija potem upa, ako upokori Bolgarijo, da bo tudi Macedonija za vselej mirna.

Za enkrat imajo turške vojaške čete dovolj dela z vstaši. Čudovito naglo se kažejo posledice novega vstaškega gibanja. Brzobjavne žice so potrpane, mostovi lete v zrak, kolodvorci se rušijo z hrombami in dinamitom. Ustaši plenijo brez usmiljenja. Ne prizanešajo nikomur, ki jim je na potu. Zlasti Grki trpe pri tem veliko. Zato je uložila grška vlada protest pri avstrijski in ruski diplomaciji, smešno, kot da sta Avstrija in Rusija pokroviteljici vstašev. Vstaši so dobro oboroženi; mnogi so oblečeni v belg. uniforme. V Belgradu zaplenila je policija 11 zabojev municije, ki je bila poslana z Dunaja v Zofijo.

Vstaši rabijo sedaj bombe in dinamit mnogo češče nego prej. V Kuševu so vrgli tri javna poslopja v zrak, v Emizu pa neko paščino. Bomb se pa Turki najbolj boje. Zato je vlada izdala odredbo na vse oblasti, da naj zapro vsako količkarj sumljivo osebo, da tako preprečijo podpiranje vstašev. No ta odredba pač ne bode veliko pomagala, ker vstaši imajo toliko energije in toliko moči, da jih surova sila ne zmore tako hitro. Vstaši so danes tako močni, da se ne dobi več nobena država, ki bi prezirala ta upor, češ da je nekaj malenkostnega. Plamen ustanka je objel celo Macedonijo; revolucija besni z največjo silo. Bliža se menda čas, ko bo Turčija plačala svoje grehe.

O posameznih bojih se malo izve. Le uradna turška poročila vedo nekaj povedati, kar je seveda ali zlagano ali vsaj pretirano. Tako poroča turška vlada, da je bil 3. t. m. v Sirolu blizu Ohrida hud spopad, pri katerem je poginilo 46 vstašev, še več pa da jih je ranjenih; o izgubi na turški strani poročilo molči; bode pač precej večja. V Dirdjeh so vstaši napadli turško četo broječo 200 mož, ter so jo razbili, oziroma pe lovili. Brzobjavna črta od Ohrida do Monastira je razrušena. Pri Treništu je trajal boj 6 ur; vstašev je bilo 12 ubitih, vojakov mnogo več. Takih spopadov je vsak dan več. Sedaj tudi vlada več ne misli, da se da vatanek zadušiti v par dneh. Ministerski svet je bil prisiljen, da je poklical pod orožje več rezervnih razredov, več rednih bataljonov in da je pomnožil topništvo. Iz Prizrena v Monastir so poslali 10 topov.

Književnost in umetnost.

* »Nauk o harmoniji«. Ravnokar pride v tisk že okoli deset let na novo zaželjena knjiga »Nauk o harmoniji« (Kompositionenlehre), kojo je stolni glasbovoda gospod Anton Foerster v Ljubljani temeljito predelal ter ji mnogo dodal. To je edina glasbena teoretična knjiga na slovenskih tleh, s katero si zamore nemščine nevedši, za glasbo nadarjeni učenec pridobiti potrebne podlage. Ze v prvi izdaji je bilo veliko važnega gradiva, s katerim se niti slavni izdajatelji enakih knjig ne morejo ponášati. N. pr. pouk o konsonancah in dissonancah, razlaganje trizvoka, septakorda, obrazci sorodnih tonov, ki posredujejo za pravilno modulovanje itd. Torej, kdor želi biti izobražen v harmoniji, prosti fantaziji ali prostem preludiranju in komponiranju, naj si zatega denarja vredno knjigo naroči, posebno pa oni, ki se hočejo v umetni cerkveni glasbi temeljito poučiti. Sedaj ne velja več predbacivanje nemških glasbenikov: »Die Slaven sind gute Musiker, aber leider sie können nicht die Musik gründlich studieren, weil sie keine theoretischen Bücher besitzen.« Več o slavnoznanem skladatelju ni potrebno pisariti, kajti njegovo ime je že tako na slovanskem ozemlju v vsakem kotičku znano. O natančnosti imenovane knjige se bode v strokovnjaških listih razpravljalo. Karol Bervar.

Izpred sodišča.

Izpred deželnega sodišča.

Sleparski agentsrečk. Andrej Struc, zavarovalni agent iz Spodnje Šiške, je bil že dvakrat radi hudodelstva goljufije kaznovan, vendar ga te kazni niso poboljšale, kajti on ni bil zberljiv v sredstvih si lahkim potom denar pridobiti. Ker je v zavarovalni stroki preveč konkurence in pičel zaslužek, pogodil je Struc drugo. Tekom letošnjega leta stopil je v zveze s takimi inozemskimi tvrdkami, katere se pečajo s prodajo srečke in te so mu poslane razne prospekte, s katerimi je potem ljudi sleparil. Dobro vedoč, da mesto ni za njegovo delovanje ugoden kraj, izbral si je v to svrhu deželo, ker tu niso ljudje v toliko nemškega jezika zmožni, da bi razumeli vsebino jim ponujanih »prospektov«. Seve, da je bilo njemu le na tem ležeče, da je od strank pobral predplačila, katera si je pridržal kot zasluženo provizijo. Odjemalce je pa na ta način sleparil: pravil jim je, da so te srečke iz zapuščine pokojne cesarice Elizabete, namenjene le za revne ljudi, da je za vsaki kraj le posebno število določeno, kdor kupi in plača srečko za 6 ali 4 K, ima pravico brez nadaljnega upladija celo leto igrati in da ima vsaki lastnik take srečke po preteku ednega meseca pravico do najmanjšega dobitka po 18 K. Ni čuda, če mu je šlo v kratkem 27 žrtev na limance, katere je za 152 K osleparil. Dne 10. julija t. m. se je na Orlem tudi pregrešil hudodelstva zoper nenravnost. Sodni dvor ga je na poldrugo leto težke ječe obsodil. — Po vojaškem naboru dne 20. aprila t. l. stopili so se zbrani fantje na radoljškem kolodvoru pred odhodom vlaka, ki je vozil proti Trbižu. Pri tem tepežu je bil Lojze Sušnik lahko, Tone Mavrič pa težko ranjen. Na sumu je bil France Cengle, posestnikov sin iz Rubnega, vendar ni mogla nobena policiana priča tega zanesljivo potrditi, zato ga je sodišče opustilo. — Sovražna soseda. Jernej Mavc, kajžarja sin na Planinci ima jezo na posestnika Janeza Kavčiča zaradi raznih pravnih med njegovim očetom in Janezom Kavčičem; tožbe zaradi žaljenja časti so na dnevnem redu. Sedaj je pa Kavčič Mavcevega sina ovadil, češ, da mu je grozil po pastirjih, da ga bode ustrelil, da ima že doma dvocevko pripravljeno, in da mu bo za 1000 gld. škode naredil. Vseled pomanjkanja vtemeljenih dokazov ga je sodni dvor od zatožbe opustil. — Trileta v Ameriki bival je Simon Vodnik posestnik, sin iz Žirovskega vrha ter je zamudil 3 nabore. Odšel je seve brez dovoljenja. Vodnik pravi, da ima brata v Ameriki in da bi se bil rad preje domu vrnil, a ni imel za to potrebnih sredstev. Sodišče ga je obsodilo na štirinajst dni strogega zapora in na deset kron denarne globe. — Pivo jim je dišalo. Kovač Florijan Vidic, žrebljarja Tine Anderle in Lojze Solar iz Kroke, pogodili so jo, da se enkrat brezplačno prav pošteno napijo; in res so 17. junija t. l. okoli 10. ure zvečer ulomili v Jalenovo zaklenjeno ledenico in iz nje izvalili 3 sodečke piva in vrh tega še odnesli 1 zaboj piva v steklenicah. A imeli so smolo, kajti predno so hoteli ukradeno reči odnesti, slišala je domača dekla sumljivi ropot in je šla domače klicat, na kar so preplašeni tatje zbežali popustivši ukradeno blago. Vsi trije so se kaj nerodno zagovarjali, trdili so namreč, da so to le v pijanosti naredili. Sodišče je obsodilo Florijana Vidica na 6 tednov, Valentina Anderle in Lojzeta Solarja vsacega na 1 mesec težke ječe. — Kupca ostr-

šil. Dne 25. aprila t. l. so se vršile v Repnjah in Vodicah dražbe v svrhu iztirjanja zapadlih obrokov potresnega posojila. Da bi pa dražbe imele kaj vsepa, pripeljal je davčni ekssekutor saboj kupca Franceta Kočvarja in njegovega sina. To je domačine jako razjarilo in jeli so groziti prisilencem. Najbolj med njimi se je odlikoval Janez Gubanc, posestnik iz Vodice; grozil je Kočvarju, da bo preje poginil, predno da bo kravo iz hleva gnal. Ko so prodali Gubancovo kravo, je z gnojnimi vilami v roki silil proti Kočvarju, a se ga ni dotaknil. Gubancov nastop je imel vsepa, kajti Kočvar iz strahu ni več dražil, vsoled tega je bilo tudi več dražb brezuspešnih. Sodni dvor je Gubanca obsodil na 3 tedne težke ječe.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani

Potres v Italiji. V Neapolju, Kataniji in po celi zahodni Siciliji so čutili včeraj zjutraj ob pol 6. uri močne potresne sunka. V Mineo, v pokrajini Kataniji, je ljudstvo bežalo na prosto. Nekaj hiš je poškodovanih. Ure so obstale. Enaka poročila dohajajo iz Milazze, Messine, Syrakus, Tarenta, Stabij in drugih krajev. Potresno tresenje je znanovala tudi ljubljanska opazovalnica. — Vojašnico zaprla radi bolezni. Radi epidemične bolezni so morali včeraj zapreti domobransko vojašnico v Prosnici na Moravskem. Umrla sta dva vojaka, bolnih je še 16 mož. Vzrok bolezni je slaba voda. K vaji došle rezervnike so odpustili. — Poskušeno umorin samomoru. V šopronjski vojašnici je hotel včeraj zjutraj domobr. ordon. vojak Fr. Szibilla ustreliti kuharja. Poslednji se je rešil s skokom skozi okno prvega nadstropja. Napadalec se je nato sam ustrelil. — Dvojboj končal s smrtjo. V dvojboju med dvema pravnikoma na berlinski univerzi je dobil 22 letni nasprotnik tako rano z mečem po glavi, da je naslednji dan umrl. — Silno neurje so imeli včeraj v okolici Dun. Novegamesta. Strela je večkrat udarila in ranila več oseb. V okolici Aspanga in Mönichskirchna je padala kot oreh debela toča. Strela je ubila več živine. Voda je popolno preplavila nižje ležeče kraje. — Na svojo ženo streljal je v St. Margarethen blizu Sopronja posestnik Heokengast. Zena je živela ločena od njega. Morilec se je nato sam ustrelil. — Starec obesil. Radi nenravnostnega zločina obsojeni 73letni Josip Dippel v Dun. Novemestu se je v svojem stanovanju obesil. — Zmešalo se je poveljniku 15. domobranskega polka v Opavi polkovniku Dworzak.

Društva.

(Čitalnica v Vipavi) priredi v soboto 15. in v nedeljo 16. avg. t. l. gledališki predstavi s sodelovanjem družbe slov. igralcev iz Ljubljane. Na Šmarni dan pod Kostanjem popoldne ob 5. uri tri vesele igre: »Poljub«, vesela igra v 1 dejanju, po italij. prevodu od Luigi Rossija, režira g. Danilo. — »Ker se je žene bal«, burka v 1. dejanju, vprizoril g. Danilo. — »Kdaj pojdete domu«, po g. Govekarju, vprizoril g. Danilo. V nedeljo popoldne ob 5 uri slavnostna predstava v proslavo vis. rojstnega dne Nj. Veličanstva cesarja Fran Josipa I. »Bisernica«, igra v dveh delih, s petjem, moški zbor, pojo vipavski pevci, solo petje g. Kočvarjeva, vprizoril gosp. Danilo. I. del: »Jurež«; II. del: »Vrnitev iz Afrike«. Upati je, da se ta dva slavna dneva udeležé vsa Vipavska dolina in bližnja okolica ter s tem pokaže svojo narodno zavest in simpatije do visoke cesarske hiše. Družba slov. igralcev je za ta dva dneva naštudirala ves nov repertoar in upati je od teh izvanrednih predstav tudi izvanrednega vžitka. S.

Strahovita nesreča pri Menil-montant.

Požar, ki je povzročil toliko žrtv, je nastal na ta način, da se je že med vožnjo odtrgal od motorja mal kovinski del in na ta način je bila zveza med tirom, kamor je pal, in med motorjem gotova. Pri zadnji postaji je opazil mehanik, ki je vodil voz, ogenj, ki so ga pa hitro pogasili. Natančneje pa motorja niso preiskali. Kar nenkrat se je ustavil vlak, potniki so morali izstopiti. Vse je hitelo proti izhodu tunela. K nesreči se je pa pripeljal še drugi motor, ki je istotako začel goreti in gnoječa je postala velikanska. Nekateri neusmiljeno ravnali z drugimi sopotniki, da bi sebe rešili, drugi zopet so sami sebi zadali smrt, da so se ognili grozni smrti. Vsa položaj je bil še strašnejši, ker je bila povsod zveza pretrgana in vladala zategadelj v tunelu črna tema. Za prvima dvema vlakoma je prišel na vso nesrečo še tretji. Potniki so hitro izstopili in začeli bežati; nekateri naprej, drugi nazaj. K sreči jih je malo bežalo naprej; kdor je bežal naprej, je našel smrt v dimu in plamenu.

Mnogo potnikov se je pa umaknilo nazaj na postajo Belleville.
Tu so pa zahtevali od blagajničarke, naj jim vrne denar, ki so ga dali za karte, ker je promet ustavljen.
Blagajničarka je bila tako rekoč blokirana od množice. Ko so se plameni privarili tudi do te postaje ona vsled pritiska množice ni mogla ubežati in je poleg drugih tudi ona našla smrt v ognju. Prebivalstvo je silno vznemirjeno, kakor takrat ob priki požarja v bazarju. 7 oseb se je zadušilo tudi na glavni postaji Menilmontant, ko so čakale na vlak. Mej temi so 4 moške in 3 ženske. Z njimi vred znaša število žrtv 96.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 12. avg. Ministerski predsednik je imenoval Art. pl. Zabierowa za namestniškega tajnika za Primorsko.

Dunaj, 12. avgusta. Praški kneznadškof kardinal Skrbensky je na potu iz Rima danes došel sem.

Budimpešta, 12. avg. Minimalne zahteve ogrske opozicije, od katerih izpolnitve je odvisno mirno delo v parlamentu, so naslednje: takojšnja premestitev vseh ogrskih častnikov k ogrskim polkom, v vojaških odgojevališčih na Ogrskem se mora vršiti ves pouk v madjarščini, na zastavah in drugih vojnih znakih sme biti le ogrski grb in ogrske narodne barve.

Zagreb, 12. avgusta. Nad občina Gjelekovec in Mali Bukovac v lubbreškem okraju proglašeni nagli sod je bil včeraj odpravljen. — Ban Pejačević je odpotoval v Budimpešto. Govori se, da obenem s Khuenom ostavi bansko stolico.

Rim, 12. avgusta. Sv. oče Pij X. je povodom zadnje velike neizgode v Parizu francoskemu poslaniku pri Vatikanu izrazil svoje sočutje.

Carigrad, 12. avgusta. Novim guvernerjem za Monastir bo imenovan bivši guverner v Erzerumu Raupasa.

Carigrad, 12. avg. Število vstašev se ceni v dobro poučenih virih na 30 tisoč mož.

Carigrad, 12. avgusta. Najnovejša poročila javljajo, da se je vstaja sedaj razširila na tri nove okraje.

Belgrad, 12. avgusta. Iz Monastira in okolice dohajajo poročila o novih velikih bojih mej turškimi četami in vstaši. Več manjših vasij je požganih.

Belgrad, 12. avg. Iz Soluna javljajo, da so tje pripeljali 150 težko ranjenih. Od teh je 130 turških vojakov. V bližini Monastira so turški vojaki obkolili vstaško četo 100 mož, nato pa požgali vse ravnokar požeto žito.

Belgrad, 12. avgusta. Poveljnikom srbske armade je določen kraljevi brat Arzen Karagjorgjević.

Atene, 12. avg. (C. B.) Včeraj zjutraj se je pojavil v treh vaseh otoka Kythfa silno močan potres, ki je trivasi popolno upostojil. Bili so trije močni sunki. Potres so čutili po vsem Grškem. O ponesrečenih prebivalcih ni doslej nikakih poročil.

Zitne cene

dné 12. avgusta 1903.
(Termin.)

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za oktober	K 7.31	do 7.32
april	7.57	7.58
Rž za oktober	6.15	6.16
Oves za oktober	5.30	5.31
april	5.58	5.59
Koruza za avgust	6.11	6.12
september	6.12	6.13
„ maj 1904	4.93	4.94

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K —	do —
Rž južne železnice	7.60	8.5
Rž	6.45	6.60

Meteorologično poročilo.						
Višina nad morjem 306.2 m, srednji kračni tlak 736.0 mm						
Čas opazovanja	Stanje barometra, v mm.	Temperatura po Celsiju	Veterec.	Nebo	Požarica v 24 urah	
11. 9. 1903	788.4	17.6	sl. sever	del. obl.		
7. 4. jut.	787.8	14.1		megla		
2. popol.	789.4	26.3	sl. jvzh.	jasno		

Srednja včerašnja temperatura 18.8°, normale 19.2°.

Dunajska borza

dné 12. avgusta.

Skupni državni dolg v notah	100.35
Skupni državni dolg v srebru	100.25
Avstrijska zlata renta 4%	120.90
Avstrijska krona renta 4%	100.60
Avstrijska inv. renta 3 1/2%	92.95
Ogrska zlata renta 4%	119.80
Ogrska krona renta 4%	98.80
Ogrska inv. renta 3 1/2%	90.10
Avstro-ogrsko bančne delnice	15.91
Kreditne delnice	661.—
London vista	239.27 1/2
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. v	147.8 1/2
20 mark	23.47
20 frankov	19.66
Italijanski bankovci	95.1
C. kr. cekini	11.28

1045 1—1

Potrži od najgloblje žalosti javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, žalostno vest o smrti naše iskreno ljubljene nepozabne hčerke, najboljšie sestrice in nečakinje gospodične

Zofije,

ki je po kratki, zelo mučni bolezni, v cvetoči mladosti 20 let danes ob 6 uri zjutraj mirno v Gospo-u zaspala.

Tuplo predrage pokojnice se boče v četrtek, 13. avgusta ob 6. uri popoldne v hiši žalosti Gradišče št. 17 svečano blagoslovilo in potem na pokopališču pri sv. Krištofu v lastnem grobu položilo k pokojniku.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v petek 14. avg. ob 8. uri zjutraj v župni cerkvi oo. frančiškanov

Blago pokojnico priporočamo v pobožno molitev in blag spomin.

Ljubljana, 12. avg. 1903.

Ana Triller mati, Milo in Fanči sestrici.

Vozniki

za odvažanje zemlje itd. se sprejmejo takoj.

Povorača naj se pri stavbi „Mesne hranilnice“ v Pr. Šarnovih ulicah ali pa v pisarni F. Supančiča na Rmaki cesti.

1046 2—1

Barve za umetnike, düsseldorfске dr. Schönfelda v pušicah, za akademične slikarje, ter Kasparjeve in Spitzauerjeve, dobé se pri tvrdki BRATA EBERL v Ljubljani, Frančiškanske ulice.

Vnanja naročila proti povzetju. 524 7 11—11

kraškega terana

vsestranski garantiranega ima na prodaj A. Černe posestnik v Tomaju p. Sežana. Cene po dogovoru. Oddaja se od 56 l dalje.

1021 3—2

1357 41

ANTON PRESKER

krojač v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 18

se priporoča preč. duhovščini v izdelovanje vsakovrstne

duhovniške obleke

iz trpežnega in solidnega blaga po nizkih cenah.

Opozarja na veliko svojo zalogo

izgotovljene obleke

posebno na haveloke v največji izbiri po najnižjih cenah

Dobavitelj uniform avstrijskega društva železniških uradnikov.

Kmetiška posojilnica ljubljanske okolice,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,
v Ljubljani, Marije Terezije cesta hiš. št. 1,
v Knezovi hiši,

obrestuje hranilne vloge po 110 95—74

4 1/2 odstotka

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure, razun nedelj in praznikov, vsaki dan od 8. do 12. ure dopoldne.

Poštnega hranilničnega urada št. 828.406,
Telefon šte. 57.

„Katoliška bukvarna“

v Ljubljani
priporoča:

Življenje Jezusa Kristusa

francoski spisal O. Didon, poslovenil P. Bohinjec, izdal dr. Anton Jeglič, knez in škof ljubljanski.

Prvi zvezek, stran 1 do 372, broš. 1 K 50 h, elegant. v platno vezan 2 » 50 »

Drugi zvezek, stran 373 do 820, broš. 1 » 50 „ elegant. v platno vezan 2 » 50 „

Tretji zvezek: stran 821 do 1049, broš. 1 » 20 „ elegant. v platno vezan 2 » 20 „

To krasno knjigo priporočamo zlasti bolj omikanim Slovincem.

Črne jagode

v večji množini kupuje kemična tovarna Viktor Alder, 1042 2—1
Dunaj, X./I, Humboldtgassee 42.

Elegantne zalepke 32

šaljivo pošto vedno v zalogi pri Iv. Bonaču v Ljubljani. Cena 100 kom. 3 K.

1043 6—1

Najden vol!

V ponedeljek je zaostal v Medvodah vol, hrvaška buša. Kdor ga je izgubil, naj se pri županstvu v Medvodah oglasi s potrebnimi dokazili, da je vol njegov.

Franc Svolšak, župan v Medvodah.

1027 3—3

Poštenega in pridnega poslovođja,

ki bi znal samostojno voditi trgovino in bil več obeh deželnih jezikov, išče konsumno društvo v Toplicah. Plača po dogovoru. Nastopi lahko takoj ali kasneje v službo.

1035 1—1

Razpis.

V M.kronogu je izpraznjena služba provizoričnega deželnega živinozdravnika.

S to službo so združeni dohodki letnih 1200 K, in sicer pripade od tega 800 K na deželni zaklad, 400 K pa na okrajno blagajnico za sodni okraj Mokronoški.

Prosilci za to službo pošljejo naj do 26. avgusta 1903

podpisanemu deželnemu odboru svoje, z dokazilo starosti, znanju slovenskega in nemškega jezika in o živinozdravniški usposobljenosti opremljene prošnje.

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani 10. avgusta 1903.

Naznanilo.

Kdor hoče poceni in dobro blago, naj naroči moj novi veliki cenik, kateri je gratis. Posebno priporočam novosti v stenskih urah z novim stolpovim bitjem.

Vsa popravila točno in ceno, umetna delavnica v I. nadstropju. Za obilni obisk se najtopleje priporoča

Fran Čuden
urarski trgovec in posestnik v Ljubljani.

exportna tvrdka na debelo in na drobno, član švicarskih tovarn Union, založnik c. kr. drž. dolenjskih železnic.

Sivalni stroji, posebno za domačo rabo 256 20

prav poceni.

Naročajte izborno ljubljansko delniško pivo

iz pivovarne v Žalcu in Laškem trgu.

Naročila sprejema centralna pisarna v Ljubljani, Sodne ulice 4.

706 104—24

Angeljnovo milo Marzeljsko (belo) milo

z znamko

449 104-39

sta najbolj koristni
štedilni mili
za hišno rabo.

Dobivate jih po specerijskih štacunah!

Pavel Seemann
izdelovatelj mila
in čebelno-voščenih sveč
v Ljubljani.

J. N. Potočnik

krojaški mojster
v Ljubljani,

Sv. Petra nasip 2

se priporoča prečast, duhov-
ščini v izdelovanje duhoven-
ske obleke in talarjev
po najnovejšem kroju
in po nizkih cenah. 989 8-4

Organist in cerkvenik

(ceciljanec) z dobrimi spričevali, izučen roko-
delec. **želi prevzeti službo** na kaki večji
župniji, prevzame tudi samo službo orga-
nista.

Naslov pové iz prijaznosti upravnistvo
Slovenca. 1044 2-1

Perje za postelje in puh

priporoča po najnižjih cenah

571 29

F. HITI,

Pred škofijo šte. 20.

Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Vožnjekarte
in
tovorni listi

AMERIKO.

Kraljevi belgijski poštni parnik

Red Star Linie iz Antverpna
naravnost v

Novi Jork in Filadelfijo.

Koncesionovana od visoke a. kr. avstrijske vlade.

Pojasnila daje:

Red Star Linie

Dunaj, IV., Wiednergürtel 20.

ali pa

318 23

KAROL REBEK v Ljubljani, Kolodvorske ulice 32

Pri Črnem orlu.

P. T.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da
sem z današnjim dnem prevzel „Vospersnikovo“
restavracijo v Gosposki ulici št. 3, katero bom
nadalje vodil pod imenom

Restavracija Pri črnem orlu.

Točil bodem izborno Steinfeldsko marčno pivo
iz pivovarne bratov Reinghaus v Gradcu, dalje
pristen čvček iz Gadove peči, Ljutomerčana, Re-
foško, Rizling i. t. d.

Postregel bom nadalje slavnemu občinstvu z
izborno in ceno kuhinjo.

K mnogobrojnemu obisku vabita najuljudneje

Ana in Stefan Miholič.

991 6-5

Pri Črnem orlu.

1010 3-2

Delniška družba

združenih pivovarn Žalec in Laški trg
naznanja, da se njena

centralna pisarna

nahaja od 5. avgusta t. l. naprej v novi Alojzij Vodnikovi hiši
Sodne ulice št. 4, pritlično.

G. PICCOLI

lekarnar v Ljubljani
dvorni dobavitelj Nj. Sve-
tosti papeža

priporoča naslednje izdelke svo-
jega kemično farmacevtskega
laboratorija, ki se izdelavljajo
kot sicer vsi drugi medikamenti z naj-
večjo skrbnostjo in snaznostjo.

Piccolijeva želodčna tinktura krepi
želodec, vzbuja veselje do jedi, pospe-
šuje prebavo in odprje ter je posebno
učinkujoča pri zaprtju. 1 steklenica 20 vin.

Piccolijeva železnata vino se uporablja
primalokrvnih, nervoznih in slabotnih
osebah z najboljšim uspehom. Polliterska
steklenica 2 K.

Piccolijevi sirupi iz malin ali fama-
rinde dajo z vodo pomešani izvrstno in
zdravo pijačo. Kilogramska steklenica, pa-
steurizovana K 1.30.

**Zunanja naročila po pošt-
nem povzetju.** 708 (50-24)

P. n. odjemalci si lahko ogledajo

naš znameniti laboratorij

Odda se takoj v najem prostor za prodajalno

na sv. Jakoba trgu št. 2. 1028 3-2

Več o tem se pozve v tej prodajalni.
Več hektolitrov

F.M. Schmitt

Ljubljana,

Pred Škofijo šte. 2.

priporoča preč. duhovščini svojo
bogato zalogo vsakovrstnih
podob za bero in druge pri-
ložnosti, kakor tudi svetinje,
križcev in rožnih vencev po
najnižjih cenah. 922 3-3

Stanje vlog 31. dec. 1902:
čez 9 milijonov kron.

Najboljša in najsigurnejša
prilika za štedenje!

Denarni promet v letu 1902:
čez 32 milijonov kron.

Preje: Gradišče št. 1,

LJUDSKA POSOJILNICA

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstropje

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od
8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih
obrestuje po

4 $\frac{1}{2}$ %

brez kakega odbitka, tako, da sprejme
vložnik od vsacih vloženih 100 K čistih
4 K 50 h na leto.

Stanje vlog 31. decembra 1902: 9,501.351 K 52 h. Denarni promet v l. 1902: 32,596.882 K 65 h.
HRANILNE KNJIŽICE se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo. — Za nalaganje po pošti so poštno-
hranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. januarija 1903.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Josip Šiška, knezoškofjski kancelar,
podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano. — Josip Jaro, veleposestnik v Medvodah. — Dr. Andrej
Karlin, stolni kanonik v Ljubljani. — Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani. — Matija Kolar, župnik pri D. M. v Polju. —
Ivan Kregar, svet. trg. in obrt. zbornice v Ljubljani. — Frančišek Lesković, zasebnik in blagajnik „Ljud. pos.“ — Karol Pollak,
tovarnar in posest. v Ljubljani. — Gregor Šlibar, župnik na Rudniku. — Dr. Aleš Ušeničnik, profesor bogoslovja v Ljubljani.

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Kavarovanja za igube pri krebanjih, pri izžrebanju najmanj-
šega dobitka. — Promese za vnačo krebanje.
Kulantina izvršitev naročil na borzi.

Menjarična delniška družba

„MERCUR“
I. Wolfzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strubelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih
stvarah, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih
vrednostnih papirjev in vestni nasveti za doseg kolikor
je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih
glavnih. 134 231